

Nr 55

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående bostadsbebyggelsen på landsbygden.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 589 av herrar *Johan Olsson* och *Hilding* samt II: 712 av herr *Westberg m. fl.* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning angående sådana ändringar i gällande författningar, tillämpningsföreskrifter och administrativa anvisningar att förutsättningar skapas för en friare bostadsbebyggelse på landsbygden.

I motionerna anföres, att teknikens utveckling och strukturrationaliseringen medfört befolkningsomflyttning från landsbygden till tätorterna. Det är emellertid icke uteslutet, att omflyttningen kan kastas om, och många torde för övrigt föredra att bo utanför tätorter. Det möter emellertid betydande svårigheter att få statligt stöd för bostadsbyggande på landsbygden. Vid prövningen för långivning utgår man nämligen från förhållandena i tätorter t. ex. i fråga om sanitetsanläggningar. Det är dock möjligt att lösa sanitetsfrågorna på andra sätt än som kräves i tätorter. Man bör därför bearbeta landsbygdens bostadsfrågor från nya förutsättningar.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II: 712.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från bostadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, Svenska stadsförbundet och Svenska kommunförbundet.

Bostadsstyrelsen hänvisar till bostadslånekungörelsens bestämmelser om att bostadslägenheterna i fråga om storlek, utformning och utrustning skall uppfylla skäligena krav på god bostadsstandard samt att husets storlek och form ävensom för de boende avsedda anordningar i husets närmaste omgivning skall vara sådana, att en tillfredsställande bostadsmiljö erhålles. I tillämpningsföreskrifterna anges att lägenhet skall vara utrustad med bl. a. vatten- och avloppsledning samt vattenklosett. Undantag må medgivas, om särskilda skäl föranleda därtill. Har hälsovårdsmyndigheterna godkänt viss anläggning, föreligger från här ifrågavarande synpunkter ej hinder för beviljande av bostadslån. Den omständigheten att en lägenhet icke kan eller får utrustas med vattenklosett måste tillmätas betydelse vid kreditvärdesbedömningen.

Styrelsen erinrar vidare om att bostadslån må beviljas endast om det kan antagas föreligga ett varaktigt behov av de bostäder och lokaler som avses med låneansökningen. Om det på en ort förelegat svårighet att för-

sälja statsbelånade fastigheter är detta en omständighet som bör beaktas vid prövningen av ansökningar om lån för ytterligare hus i orten.

Anvisningarna lämnar utrymme för hänsynstagande till att en bostadslägenhet är belägen inom en tätorts s. k. rezon. Reszonen kan emellertid icke betraktas som ett område inom en viss radie omkring tätorten. En nyanseerad bedömning måste göras.

Det är tämligen ovanligt, att bostadslån vägras i anledning av att tomtplatsen är olämpligt belägen. Styrelsen har under år 1964 handlagt ett 20-tal besvär över avslagsbeslut, i vilka lokaliseringen utgjort avslagsskäl. Antalet nybyggda lägenheter på icke detaljplanerad mark uppgick år 1963 till 2 629.

Styrelsen erinrar till slut om att bostadspolitiska kommittén skall ta upp vissa frågor om statlig långivning för bostadsbyggande i glesbygder. Styrelsen säger sig därför sakna anledning att tillstyrka ytterligare utredning.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser de i motionerna anförda synpunkterna riktiga. Några svårigheter av allvarlig art uppstår i regel dock icke när det gäller att lösa problem på detta område. Vid förtätning av glesbebyggelse till tätbebyggelse kan besvärligheter uppstå, om hänsyn till behovet av gemensamhetsanläggningar icke tagits. Styrelsen anser att riskerna i nu berörda avseenden måste beaktas.

Stadsförbundet framhåller, att man bör eftersträva, att standardkraven hålles höga även för nya bostadsbyggen i glesbygd, ty ett första bostadsbygge där kan vara upptakten till en blivande tätbebyggelse. Motionärerna påpekar, att det kan finnas andra tekniska möjligheter att uppnå en tillfredsställande standard i glesbygd än i tätorter. Förbundet finner det tveksamt om detta utgör ett skäl för särskild utredning. I den mån tekniska nyheter visar sig användbara, torde det icke finnas några hinder i gällande författningar eller i andra föreskrifter mot ett godkännande av dem även för byggnader, för vilka statliga lån sökes.

Det måste alltid möta svårigheter att göra de bedömningar som erfordras innan man kan veta om utspridda bostäder i glesbygder lämpligen bör stödjas med bostadslån. Några entydiga normer för prövning av standard och kreditvärdighet m. m. kan därför knappast uppställas. Det måste ankomma på de ansvariga bostadsmyndigheterna och förmedlingsorganen att avgöra dessa frågor.

Kommunförbundet hänvisar till gällande bestämmelser och framhåller, att länsbostadsnämnderna har att i hithörande frågor samråda med vederbörande kommun och länsorgan. Kommunerna har att söka åstadkomma en funktionell bebyggelse till så lågt pris som möjligt men även att avgöra med vilka medel olämplig bebyggelse skall motarbetas. Motionärernas önskemål om att förutsättningar skall skapas för en friare bostadsbebyggelse på landsbygden sammanfaller därför icke helt med de nuvarande allmänt omfattade strävandena med avseende å kommunernas ansvar för bebyggelseplaneringen. Förbundet avstyrker motionerna.

Utskottet

I motionerna hemställes om en utredning i syfte att genom ändringar i lagar m.m. bereda förutsättningar för en friare bostadsbebyggelse på landsbygden. En ledande synpunkt i motionernas motivering är att vid prövningen av ärenden om statlig långivning för bostadsbyggande ställes exempelvis i fråga om sanitetsanläggningar även beträffande byggnader på landsbygden krav som är avpassade efter tätortsförhållanden.

I vissa av remissyttrandena över motionerna har anförts betänkligheter emot att på grund av en bostads belägenhet utom tätort i alltför stor utsträckning göra eftergifter i fråga om kraven på sanitära anläggningar. Ett sådant förfarande skulle i fall då tätortsbebyggelse uppstår i en tidigare glesbebyggd trakt kunna skapa svårlösta planeringsproblem. Det framhålls vidare bl. a. att vid prövning av frågor om lån enligt bostadslånekungörelsen undantag kan medgivnas bl. a. från kraven på att bostadsbyggnad skall vara utrustad med vattenklosett och att gällande bestämmelser icke torde utgöra hinder för att godtaga användbara tekniska nyheter på det sanitära området. I samtliga remissyttrandena avstyrkes motionärernas förslag.

Utskottet kan i allt väsentligt ansluta sig till de i remissvaren anförda synpunkterna och vill vidare erinra om att bostadspolitiska kommittén prövar vissa frågor gällande kreditstödet till bostadsbyggandet i glesbygder. Med hänsyn till att resultatet av denna prövning bör avvaktas och till att enligt utskottets mening tillräckliga skäl i övrigt icke föreligger för tillsättande av den föreslagna utredningen får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I:589 och II:712 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 30 november 1965

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

HARALD J. SKOGLÖSA

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sörlin, Eric Gustaf Peterson, Enarsson, Hellebladh, Oscar Carlsson*, Hedlund, fru Olsson*, herrar Helge Karlsson, Torsten Hansson, Blomquist och Kilsmo*;

från andra kammaren: herr Skoglösa, fru Jäderberg, herrar Svensson i Kungälv*, Lundmark, Haglund, Wikner, Börjesson i Glömminge*, Nilsson i Bästekille, Gustafsson i Uddevalla*, Westberg, Nilsson i Agnäs* och Andersson i Örebro.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Skoglösa, Enarsson, fru Olsson, herrar Blomquist, Kilsmo, Börjesson* i Glömninge, *Nilsson* i Bästekille, *Westberg* och *Nilsson* i Agnäs, vilka ansett,

A) att det avsnitt av utskottets utlåtande som börjar med orden »I vissa av» och som slutar med orden »får utskottet hemställa» bort ersättas med text av följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att man vid bedömning av frågan om kreditgivning för bostadsbebyggelse på landsbygden bör intaga en generösare hållning än vad för närvarande ofta är fallet. Valfrihetens princip fordrar att personer som av olika skäl icke vill bosätta sig inom en tätort får reella möjligheter att bygga sig en bostad utanför tätorten och därvid tillgodogöra sig de fördelar landsbygden har att erbjuda i fråga om god bostadsmiljö och goda tomtförhållanden. Lån bör därför i större utsträckning givas för egnahemsbebyggelse även utanför de egentliga tätorterna, i första hand inom den s. k. rezonen.

Utskottet vill därjämte anföra att det är av allmänt intresse för landsbygden att icke all bebyggelse lokaliseras till tätorter.

Gentemot det mot bostadsbebyggelse på landsbygden ofta åberopade argumentet att de sanitära frågorna inte låter lösa sig på samma sätt som inom tätorter vill utskottet anföra, att det numera finns möjligheter att på fullt tillfredsställande sätt lösa de sanitära frågorna, även på de platser där anslutning till centralt avloppsnät inte kan komma i fråga. Utskottet hänvisar här bl. a. till vad som anförts härom i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens remissyttrande.

Bostadspolitiska kommittén prövar vissa frågor rörande kreditstödet till bostadsbyggande i glesbygder. Kommitténs uppgifter härvidlag är emellertid begränsade. Med hänsyn till detta och till frågans stora vikt anser utskottet att den av motionärerna föreslagna särskilda utredningen bör komma till stånd samt bedrivs med skyndsamhet.

B) att utskottet bort hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 589 och II: 712 må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning angående sådana ändringar i gällande författningar, tillämpningsföreskrifter och administrativa anvisningar att förutsättningar skapas för en friare bostadsbebyggelse på landsbygden.